

AJAN HENKEEN

1920 – 1930- lukujen asuinkerrostalojen huoneistojen sisustus Helsingissä

Viivi Salminen
Sisustusarkkitehtuurin koulutusohjelma
Opinnäytetyö
15.08.2017

Tekijä Viivi Salminen

Työn nimi Ajan henkeen, 1920 – 1930- lukujen asuinkerrostalojen huoneistojen sisustus Helsingissä

Laitos Aalto-yliopisto, taiteiden ja suunnittelun korkeakoulu

Koulutusohjelma Sisustusarkkitehtuuri

Vuosi 2017

Sivumäärä 23

Kieli Suomi

Tiivistelmä

Opinnäytetyöni käsittelee Helsingin 1920- ja 1930- lukujen asuinkerrostalojen huoneistojen sisustuksia. Työn tavoitteena oli selvittää tutkivan näkökulman kautta, miten klassismin ja funktionalismin tyyliuunnat näkyivät näiden vuosikymmenten kerrostalohuoneistojen sisustuksissa. Sisustusarkkitehdin ammatissa on tärkeä tietää ja ymmärtää sisustusarkkitehtuurin sekä arkkitehtuurin historiaa, vanhoista suunnittelumenetelmistä, tyyleistä sekä materiaaleista.

Vanhoja rakennuksia on edelleen käytössä. On tärkeää tietää rakennuksen historiasta ja pyrkiä säilyttämään kyseisen kohteen oman ajanjakson henki. Tähän työhön pyrin kokoamaan olennaisimmat tiedot, joista saa yleisen käsityksen 1920- ja 1930- lukujen sisustuksista väreineen ja materiaaleineen.

Opinnäytetyön aineistona on käytetty kirjallisuutta, uuden kirjallisuuden lisäksi hyödynsin myös 1920-1930- luvun sisustuskirjoja sekä Kotiliesi- lehtiä. Tutkimusprosessissa tutustuin löydettyyn lähdeaineistoon, tein yhteenvetoja eri osa-alueista ja kokosin ne yhdeksi kokonaisuudeksi. Tekstin muokkauksessa käytin apuna värikoodistoa tekstin editoinnin helpottamiseksi. Kävin myös Helsingin työväenasuntomuseon opastetulla kierroksella, jossa kerrottiin yleisesti 1920- ja 1930- lukujen sisustustyyleistä ja ihmisten elämäntavoista.

Tutkimuksessa nousi esille, että Suomen taloudellinen tilanne vaikutti merkittävästi 1920 – 1930- lukujen rakentamiseen, suunnitteluun, muotoiluun, estetiikkaan sekä asuntojen sisustuksiin. Asunnoista sekä huoneista tehtiin aiempaa pienempiä ja matalampia. Sisustuksissa kiinnitettiin enemmän huomiota käytännöllisyyteen ja hygienisyyteen. Sisustustyyli eivät uudistuneet nopeasti, koska ihmisten yhteiskunnallinen asema vaikutti paljon asuntojen sisustamiseen.

Avainsanat 1920-luku, 1930-luku, klassismi, funktionalismi, sisustusarkkitehtuuri

Sisällysluettelo

Johdanto	7
1. 1920-luku.....	8
Asuinalueet ja talotyytit	8
Julkisivu	9
Porrashuone	9
Asunto ja sisustus.....	10
Huoneen pinnat	11
Ikkunat ja ovet	12
Huonekalut ja kiinteäsisustus.....	12
Tekstiilit.....	13
Valaistus ja sähkö	14
2. 1930-luku.....	15
Asuinalueet ja talotyytit	15
Julkisivu	16
Porrashuone	16
Asunto ja sisustus.....	17
Huoneen pinnat	18
Ikkunat ja ovet	18
Huonekalut ja kiinteäsisustus.....	19
Tekstiilit.....	19
Loppupäätelmä.....	21
Lähdeluettelo	22
Kuvalähteet	23

Johdanto

Opinnäytetyössäni käsittelen Helsingin 1920-luvun klassismin ja 1930-luvun funktionalismin asuin-kerrostalojen huoneistojen sisustusarkkitehtuuria. Klassismi oli jugendin jälkeen kehittynyt tyyli-suunta, joka oli aikaisempia tyylejä yksinkertaisempi ja sen mahdolliset koristeaiheet otettiin antiikin ajoista. Funktionalismi oli arkkitehtuurin ja muotoilun tyyli-suuntaus, jossa rakennuksen ja esineen tuli suunnitella niin että sen tuli vastata tarkoitustaan. Molempien vuosikymmenten alussa kerron lyhyesti Suomen sen hetkisestä tilanteesta sekä miten se vaikutti asuin-kerrostalojen suunnitteluun ja rakentamiseen Helsingissä. Tämän jälkeen käyn läpi lyhyesti kerrostalojen ja porrashuoneiden arkkitehtuuria ja tyylejä, koska ne vaikuttivat ratkaisevasti yleisesti sisätiloihin. Viimeisenä käsittelen sisätilojen rakenteita, materiaaleja ja yksityiskohtia.

Opinnäytetyössäni selvitän tutkivan näkökulman kautta miten klassismin ja funktionalismin tyyli-suunnat näkyivät Helsingin 1920-1930- lukujen kerrostalohuoneistojen sisustuksissa. Valitsin tämän aiheen, koska olen kiinnostunut näiden vuosikymmenten ajattomasta ja kestävästä muotoilusta, sisustustyyleistä sekä arkkitehtuurista. Sisustusarkkitehdin ammatissa on tärkeä tietää ja ymmärtää sisustusarkkitehtuurin ja arkkitehtuurin historiaa, vanhoista suunnittelumenetelmistä, tyyleistä sekä materiaaleista. Tällaisia vanhoja rakennuksia on edelleen olemassa ja on tärkeää tietää rakennuksen historia ja pyrkiä säilyttämään kyseisen kohteen oman ajanjakson henki.

Päätettyäni opinnäytetyöni aiheen etsin siihen liittyvää kirjallisuutta eri kirjastoista. Käytin kirjastojen kotisivujen aineistohakua ja kirjoitin kaikkien mahdollisesti tarvittavien kirjojen nimet muistiin. Tämän jälkeen kävin paikan päällä selaamassa kirjat läpi ja lainasin tarvittavan aineiston. Käytin opinnäytetyössäni aineistona pelkästään kirjallisuutta, koska internetistä löytyi vain vähän tietoa Suomen 1920- ja 1930-luvun sisustusarkkitehtuurista. Suomen arkkitehtuurista on tehty paljon kirjallisuutta ja niistä löytyi samalla paljon tietoa Suomen sen hetkisestä taloudellisesta tilanteesta. Sisustusarkkitehtuurista oli hieman haastavaa löytää tietoa sillä kirjoissa, joissa pääasiassa kerrottiin arkkitehtuurista mainittiin usein lyhyesti sisustustyyleistä. Ystävälläni, jolla on voimakas harrastuneisuus 1900 – 1970- lukuihin, lainasi minulle 1920- ja 1930-lukujen sisustuskirjoja sekä Kotiliesilehtiä. Kerättyäni aineiston luin kirjat läpi ja samalla kirjoitin tarvittavat tiedot muistiin. Tämän jälkeen kävin läpi muistiinpanoja ja muokkasin tekstiä sekä poistin ylimääräisiä opinnäytetyön aiheesta sivuavia muistiinpanoja. Tekstin muokkauksessa käytin värikoodistoa helpottaakseni tekstin editointia. Esimerkiksi yliviivasin värillä kohtia, joihin kuului tehdä mahdollisia korjauksia. Lisäksi kävin myös Helsingin työväenasuntomuseon opastetulla kierroksella 22.07.2016, jossa kerrottiin yleisesti 1920- ja 1930- lukujen sisustustyyleistä, huonekaluista ja ihmisten elämäntavoista.

Aikataulutin työskentelyni asettamalla tavoitteita, mutta ne venyivät jonkin verran enkä aivan pysynyt aikataulussa. Aineiston saaminen oli haastavaa, koska tietoa löytyi joskus runsaammin ja välillä heikommin.

1. 1920-luku

Ensimmäisen maailmansodan ja sisällissodan jälkeen Suomessa oli vaikea pula-aika, koska kaupankäyntiä vaikeuttivat erilaiset tuontirajoitukset. Suomen valtio onnistui vähitellen lisäämään elintarvikkeiden ja raaka-aineiden tuontia ulkomailta. Samalla myös kotimainen elinkeinoelämä vilkas-tui. (Standerskjöld 2006, 92.)

Ensimmäisen maailmansodan jälkeen rakentaminen oli vähäistä ja asunnoista oli pulaa. Asuntopu-lasta joutuivat kärsimään työväestön lisäksi myös keskiluokka. Vaikeiden taloudellisten syiden takia rakentamistapoja jouduttiin muuttamaan yksinkertaisiksi ja vaatimattomiksi. Rakentamisessa käy-tettiin 1920-luvun alussa erilaisia säästökeinoja, esimerkiksi punatiili korvattiin halvemmallalla ja läm-möneristysominaisuuksiltaan heikommalla kalkkihiekkatiilellä. Lisäksi neljän metrin kerroskorkeuk-sista luovuttiin, koska jokainen tiilikerros merkitsi lisäkustannuksia. (Rakennustieto Oy 2006, 52.)

Pulakausi päättyi 1920-luvun puolessa välin ja vuonna 1926 rakentaminen lisääntyi Suomessa voi-makkaasti. Vuonna 1928 kaupunkiin valmistui yhteensä noin 9500 asuntoa. Lisääntyneen raken-tamisen jälkeen seurasi New Yorkin pörssiromahduksessa vuonna 1929 alkanut maailmanlaajuinen lamakausi, joka kesti useita vuosia. (Rakennustieto Oy 2006, 52.)

Asuinalueet ja talotyyppit

Helsingissä asuintalojen suunnittelijoina toimi usein rakennusmestarit, mutta useimmat kerrostalot alkoivat olla arkkitehtien suunnitteleamia. Rakentaminen oli edelleen käsityövaltaista. Asemakaavo-jen suunnittelussa pyrittiin muurimaisiin taloriveihin, jotka loivat yhtenäisen kaupunki- ja katukuvan. Laajoja 1920-luvun kerrostaloalueita löytyy Suomessa vain Helsingistä. Näihin alueisiin kuuluvat Etu-Töölö, Vallila, Kallio, Alppiharju, Käpylä ja Kumpula. (Rakennustieto Oy 2006, 53-54.)

Vuokrasäännöstelyn purkamisen jälkeen asuntopula vaikutti myös keskiluokkaan, koska hei-dän tulonsa eivät nousseet suhteessa vuokriin. Kaupunkikerrostalojen suunnittelussa ryhdyt-tiin myös säästämään. Esimerkiksi asuntojen pohjaratkaisuja yksinkertaistettiin, porraskäy-täviä lisättiin ja keskiluokkaisten perheiden asunnoista tehtiin pienempiä kuin aikaisemmin. Asuinkerrostaloja rakennettiin paljon Helsinkiin, Turkuun, Tampereelle, Viipuriin, Vaasaan, Ouluun ja Kuopioon. Lisääntynyt rakentaminen 1920-luvun lopulla vaikutti siihen, että arkkitehdit sekä raken-

1. Museokadun ja Runeberginkadun risteys Helsingissä.

numestarit toistivat aikaisemmin käyttämiään tyylejä ja ratkaisuja. Tämän vuoksi isoista kaupungeista voi helposti löytää 1920-luvun asuinrakennuksia, jotka muistuttavat paljon toisiaan. (Standerskjöld 2006, 109.)

Julkisivu

Arkkitehtuurin pelkistyminen alkoi 1910-luvulla ja jatkui 1920-luvulla klassismin kaudella. Koristeissa historiallisten aiheiden käyttö väheni ja julkisivujen sommittelu oli hienostuneempaa. Rakennusten julkisivusuunnittelua ohjattiin julkisivukaavioiden avulla, jotta katunäkymästä saatiin yhtenäinen. (Rakennustieto Oy 2006, 58; Standerskjöld 2006, 98.)

Vaikka katunäkymistä haluttiin tehdä yhtenäisiä, rakennuksissa pyrittiin silti kauneuden tavoitteluun. Julkisivun ollessa muuten eleetön esteettisyyttä korostettiin esimerkiksi viimeistellyillä yksityiskohdilla ja väreillä. Rakennuksen ulkoseinän verhoukseen käytettiin yleensä rappautusta tai tiiltä. Sileisiin rapattuihin julkisivupintoihin tuotiin elävyyttä erilaisilla rappaustekniikoilla ja tiilijulkisivuissa kokeiltiin erilaisia limityskuvioita. Myös ikkunoiden ja ovien yhteyteen kokeiltiin erilaisia rappauskenttiä. Säästösyistä asuinrakennusten pohjakerroksissa ei käytetty enää kiviverhoilua vaan se saatettiin korvata terastirappauksella, joka hakkaamalla viimeisteltynä muistutti luonnonkiveä. (Rakennustieto Oy 2006, 58; Standerskjöld 2006, 98.)

Ominaista 1920-luvun klassismille oli monipuolinen värin käyttö. Rapattujen julkisivujen pinnoissa käytettiin esimerkiksi punaista, keltaista, vihreää ja ruskeaa niiden eri sävyissään, mutta vuosikymmenen lopulla julkisivut maalattiin vaaleammiksi. Arkkitehdit ottivat asuinkerrostalojen julkisivujen koristeluun vaikutteita antiikin muotomaailmasta. Koristeet olivat yksinkertaisia ja niitä käytettiin hilitysti, sävyiltään ne olivat vaaleampia tai tummempia kuin seinä. Koristeaiheina olivat muun muassa medaljongit, palmikoidut kasvinauhat, maljakot ja simpukat, jotka valmistettiin rappauksesta, betonista tai luonnonkivestä. Nämä ornamentit sijoitettiin usein ensimmäisen tai toisen kerroksen ikkunoiden väliin. Ulko-ovet kehystettiin leveillä listoilla tai pylväillä ja ne sijoitettiin julkisivun keskelle. (Rakennustieto Oy 2006, 58; Standerskjöld 2006, 98, 100, 112, 115.)

Porrashuone

Sisäänkäynti 1920-luvun kerrostalojen porrashuoneisiin oli yleensä pihan kautta. Esimerkiksi Helsingissä Vallilan asuinrakennuksissa sisäänkäynnit olivat pihan puolella, jolloin täytyi mennä ensin porttihilvin kautta yhteiselle piha-alueelle ennen porrashuoneeseen astumista. Töölössä pääsisäänkäynti oli kadun puolelta. (Rakennustieto Oy 2006, 63.)

Astuessa ulko-ovesta sisään tultiin usein ensimmäiseksi kapeaan suorakaitteen muotoiseen porraskäytävään, josta noustiin muutama porraskelma kohti porrashuonetta. Niin kutsuttu U-porras, oli yleisin porrastyyppe 1900-luvun ensimmäisillä vuosikymmenillä. Tässä porrasmallissa porrassyöksyt ovat suoraa, mutta kiertävät hieman kohti kaarevaa lepotasoa. Rakennuksen kerrostasanne on usein suorakulmainen ja saattoi jatkua molemmilta sivuilta portaalle ohi. Palvelusväen käyttöön tarkoitettujen erillisten keittiön portaiden rakentaminen väheni 1920-luvulla. Pääportaiden askelmien etu- ja yläpinnassa materiaalina käytettiin mosaiikkibetonia tai värjättyä betonia ja kerros- sekä lepotasanteiden pinta oli yleensä mosaiikkibetonia. Lepotasanteen yhteyteen kuului usein tuuletusparveke, joka oli sijoitettu

2. 1920-luvun räystääs.

3. 1920-luvun tiilijulkisivu.

4. 1920-luvun koristeaihe.

5. Terastirappauksesta muotoiltu katunumero.

pihan puolelle. Asuinkerrostaloissa huoneistokohtaiset parvekkeet yleistyivät vasta 1930-luvulla. (Rakennustieto Oy 2006, 63; Schulman 2012, 119,121.)

Hissejä rakennettiin nelikerroksisiin tai sitä korkeampiin kerrostaloihin ja ne sijoitettiin portaikon keskelle tai kerrostasanteen toiselle puolelle. Hissikuilut, jotka oli rakennettu portaikon keskelle, ympäröitiin metalliverkolla ja hissikorin ovena oli liukuveräjä. Hissin sisäpuolen sisustukseen käytettiin ruusu- tai pähkinäpuuta. (Rakennustieto Oy 2006, 63; Standertskjöld 2006, 120.)

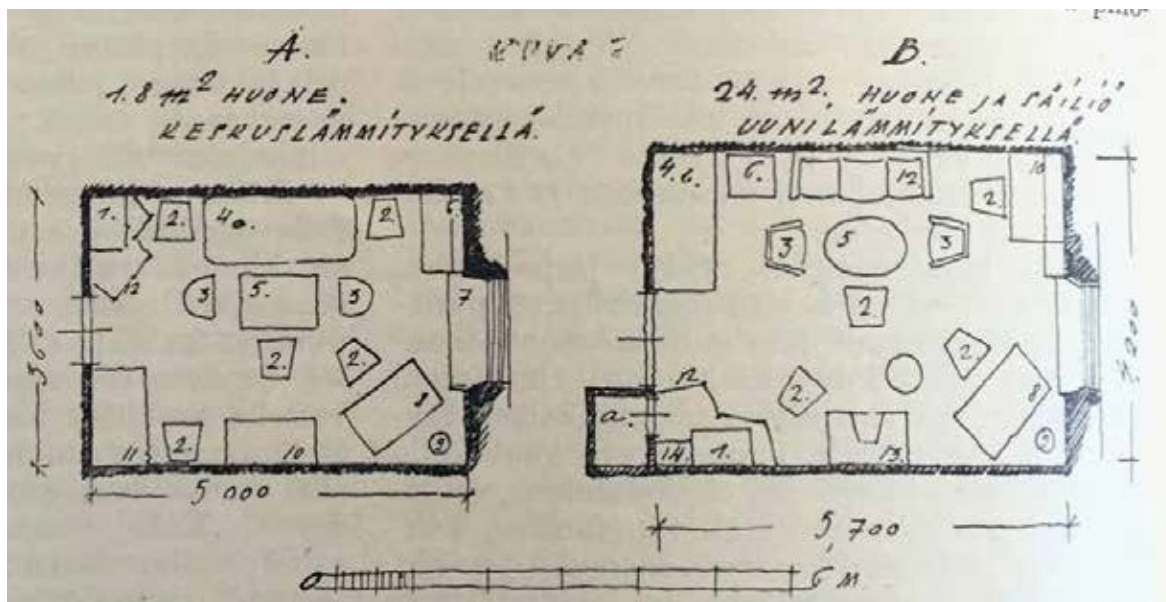
Vuosisadan alkupuolella porrashuoneiden sisustuksiin otettiin vaikutteita erilaisista taidesuuntauksista kuten esimerkiksi art deco- tyylistä, joka vallitsi Suomessa 1920-luvun lopulla. Hyviä esimerkkejä art deco- porraskäytävistä löytyy Etu- ja Taka-Töölön asuinrakennuksista. Koristemaalauksien aiheet haettiin yleensä antiikista ja muinaisesta Egyptistä, mutta niitä sovellettiin luovasti omaan aikaansa nähden. Porrashuoneista saatettiin tehdä hyvin koristeellisia ja värikkäitä. Koristemaalaukset olivat 1900-luvun alkuvuosikymmeninä sommittelultaan ja maalaustavaltaan tyylieltyjä sekä taiteellisia. (Rakennustieto Oy 2006, 63; Standertskjöld 2006, 120; Schulman & Setälä 2012, 76-79, 121.)

Asunto ja sisustus

Sodan jälkeen pyrittiin parantamaan työväenluokan huonoja asuinoloja suunnittelemalla pienasuntoja sisältäviä asuinkerrostaloja. Niissä yleisin huoneistotyyppi oli yksi huone ja keittiö. Asunnot oli varustettu huoneistokohtaisilla vesijohdoilla, viemäreillä sekä vesikloseteilla, mutta niissä ei ollut kylpyhuoneita tai suihkuja. Näitä 1920-luvulla työväenluokalle rakennettuja asuinrakennuksia löytyy esimerkiksi Vallilan kaupunginosasta. (Rakennustieto Oy 2006, 66.)

Keskiluokalle tarkoitettuja asuinkerrostaloja rakennettiin muun muassa Töölöön ja niiden suunnitteluun vaikuttivat edelleen edustavuusnäkökohdat. Riippumatta ilmansuunnista yksiöt ja kaksiot sijoitettiin yleensä kadun puolelle, mutta suuremmat asunnot suunniteltiin usein läpi talon mittaisiksi. Rakennukset olivat syvärunkoisia ja suurimpien asuntojen keskelle jäi yleensä ikkunaton halli, johon saatettiin sijoittaa takka. (Rakennustieto Oy 2006, 66.)

Ensimmäisen maailmansodan jälkeen seuranneen pulakauden aikana rakentamisessa vaikuttivat taloudellisuuden, käytännöllisyyden ja yksinkertaisuuden piirteet. Säästösyiden vuoksi asunnot sekä huoneet olivat aikaisempaa pienempiä ja matalampia. Asunnon suunnittelussa tavoitteeksi asetettiin käytännöllisyyden lisäksi viihtyisyys ja kodikkuus. Keittiöt sijoitettiin pihan puolelle ja niihin kuului oma sisäänkäynti. Keittiöstä ja mahdollisesta palvelijan huoneesta pääsi asunnon muihin tiloihin tarjoiluhuoneen kautta. Vaikka 1920-luvulla rakennettiin yläluokalle edelleen edustusasuntoja, alkoivat palvelijat, palvelijanhuoneet sekä erilliset keittiön portaat harvinaistumaan, koska keskiluokan maksukyky oli alentunut yhteiskunnallisten muutosten

6. Sisustus-suunnitelmia 1920-luvun Kotiliesi-lehdessä.

takia. Jos asunnossa oli kylpyhuone ja wc ne sijoitettiin eteiseen lähelle pääsisäänkäyntiä. Kaupunkiasunnoissa salongin ja ruokahuoneen tilalle tuli olohuone. Se toimi vieras- ja seurusteluhuoneena, ruokailutilana sekä mahdollisesti myös lastenkamarina. (Heikkinen, Heinämies, Jaatinen, Kaila & Pietarila 1989, 23-24; Rakennustieto Oy 2006, 66; Standertskjöld 2006, 116.)

Sotien välisenä aikana kotien sisustukseen alettiin kiinnittää enemmän huomiota. Kotiliesi-lehden lisäksi erilaiset sisustusoppaat tarjosivat tietoa ja neuvoja kotien viihtyisyyden lisäämiseksi. Kirjallisuuden lisäksi järjestettiin myös sisustusta näyttelyitä. Vaikka sodan jälkeinen pulakausi vaati tiukkoja säästötoimia, pyrittiin uudistamaan työväenasuntojen sisustusta, koska haluttiin parantaa työläisten huonoja asuinoloja sekä sen ajateltiin ehkäisevän kapinamieltä. Sisustuksen suunnittelussa korostettiin yksinkertaista tyylikkyyttä, jossa tuli olla tasapaino taiteellisuuden ja harmonian välillä. Kokonaisuudessa ei saanut olla liikaa koristeaihteita, mutta se ei saanut myös olla täysin neutraali. (Heikkinen 1989, 24; Heinonen 2007, 192; Standertskjöld 2006, 116.)

Huoneen pinnat

Huoneen pinnat ovat aikaisemmin olleet itsenäisiä elementtejä, joiden rakenteella, sävyllä ja sommittelulla luotiin jokaiseen tyyliin sopiva kokonaisuus. Katto, seinät ja lattia tehtiin 1920-luvulla neutraaliksi taustaksi, joka tuki huonekalujen ja koriste-esineiden harmonista sommitelmaa. Tämän takia taustapinnat olivat sileitä ja sävyiltään vaaleita sekä neutraaleja. (Heikkinen 1989, 24.)

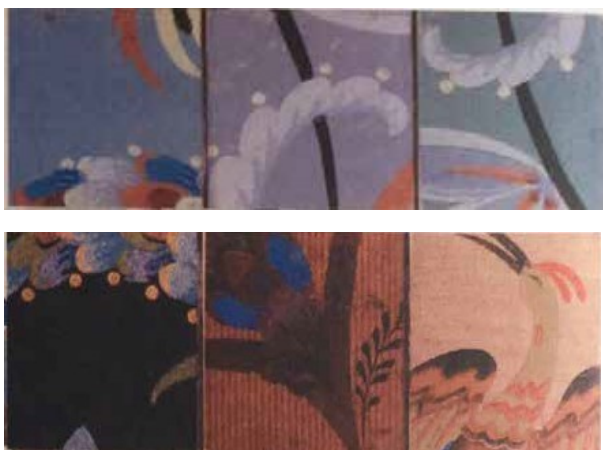
Katto oli sävyltään usein seinäpintaa vaaleampi, mutta valkoinen sävy katossa oli yleisin väri. Taustapintojen kokonaisvaikutelma ajateltiin olevan tasapainossa keskenään jos katto suunniteltiin samaan sävyyn kuin seinäkin, mutta hieman vaaleammassa sävyssä. (Setälä 1929, 63-64.)

Tekstiilejä jäljittelevät gobeliinitapetit tulivat muotiin 1920-luvulla. Niissä käytettiin usein tumman ruskeita, harmaita ja beigen sävyjä. Myös violetti, kulta ja sinisen eri sävyt olivat suosittuja. Tapettitehdas Sandudd esitteli mallistossaan vuosina 1925-1926 gobeliinitapettien lisäksi kustavilaisvaikutteisia raitatapetteja ja jugend -tyylistävaikutteita saatuja tyylieltyjä kukkaornamentteja. Art deco -tyyli vaikutti tapettimallistoihin 1920-luvun puolivälin jälkeen ja oli suosittu vielä 1930-luvulla. Art decossa korvattiin jugendin pehmeälinjaiset kaaret selkeälinjaisilla ja tyylieltyillä kuvioilla, jotka olivat usein kasviaiheita joihin oli yhdistetty viivakoristeita. Tapetit toimivat sisustuksen taustana, jossa suosittiin vaaleita sävyjä, jotta tausta ei olisi huomiota herättävä. Voimakkaan värisiä tehosteseiniä tehtiin myös, mutta niissä värin sävy tuli olla tarkkaan harkittu. (Heikkinen 2009, 255, 257; Niiranen 1981, 88; Standertskjöld 2006, 118.)

Keltaista sävyä kehoitettiin käyttämään esimerkiksi pimeissä huoneissa, joihin haluttiin luoda valo-vaikutusta ja lämpöä. Punainen ei saanut olla pääsävyinä, vaan sitä kuului käyttää harkiten. Suurissa pinnoissa kehoitettiin välttämään puhdasta violettiä, mutta käyttäessä sen musta- ja valkopitoisuutta

7-9. Lintuaiheinen art deco- tapetti tuli Sanduddin mallistoon vuonna 1923 monessa eri sävyssä.

oli lisättävä. Voimakasta värisävyä, jota haluttiin käyttää esimerkiksi vastakohtana tai tehostevärinä, suositeltiin pieniin pintoihin. (Setälä 1929, 41-42, 44.)

Asunnon lattia sävytettiin usein ruskeaan vivahtavaksi, harmaanruskeaksi tai harmaaseen sävyyn, koska maalaamatonta puuta ei pidetty sopivana sisustukseen. Sameampi sävy teki lattiasta luonnollisen ja neutraalin, jolloin se sopi hyvin ympäristöönsä. Vaaleissa huoneissa lattian peitevärinä suositettiin vaaleanharmaata. (Heikkinen 1989, 24; Setälä 1929, 59.)

Ikkunat ja ovet

Standardiovet ja -ikkunat olivat 1920-luvulla usein perinteisiä klassistisia malleja. Asuinkerrostalojen ikkunat olivat kaksilasisia ja ne sijoitettiin ulkoseinän pintaan. Ikkuna jaettiin 1920-luvulla samankokoisiin ruutuihin, joita saattoi olla neljä, kuusi, kahdeksan tai yhdeksän. Korkeutta ikkunoilla oli noin kaksi metriä. Ikkunakarmien puu- ja kittipinnat maalattiin yleensä öljymaalilla, mutta niissä käytettiin myös ruskeita, vihreitä sekä harmaan sävyjä. (Rakennustieto Oy 2006, 61-62; Nikula 1981, 70.)

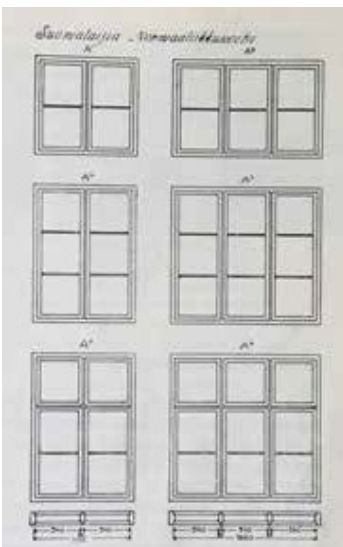
Varakkaamman väen asunnoissa saattoi olla koristeellisia sisäovia, kuten esimerkiksi peiliovia. Jotta peiliovi saatiin neutraaliksi, käytettiin samankokoisia pieniä niin kutsuttuja peilejä eli ruutuja sekä matalaa profilointia. Uutuutena oli sileät vaneriovet, joita käytettiin usein työväen asunnoissa. Tasaista vaneripintaa elävöitettiin matalilla, kapeilla ja yksinkertaisesti muotoiluilla kehyslistoilla. 1920-luvun ovimalleissa uutuutena olivat myös liuku- ja taiteoveret. (Heikkinen 1989, 24; Standertskjöld 2006, 118.)

Huonekalut ja kiinteäsisustus

Suomen talous kasvoi 1920-luvulla ja suurin osa kulutuksista kohdistettiin keskiluokkaan kuuluneisiin toimihenkilö- ja virkamiesperheisiin, koska he olivat kiinnostuneita kodista ja sen sisustamisesta. Vaurastuminen näkyi myös työläiskodeissa. Teollisuus alkoi tuottamaan kulutushyödykkeitä kuten esimerkiksi huonekaluja massatuotantona. Työläisillä oli mahdollisuus hankkia huonekaluja, koska ne olivat halvempia kuin aikaisemmin. (Heinonen 2007, 192; Jäppinen 2012, 66-68.)

Asuntojen huoneet olivat suljettuja ja selkeitä, joita kalustettiin harkitusti siroilla huonekaluilla kuten kustavilaisena aikana 1700 – 1800 -luvuilla. Kertaustyyli ei vaihtunut huonekaluissa yhtä helposti kuin arkkitehtuurissa. Suosituin kertaustyyli oli uuskustavilaisuus. 1920-luvulla valmistettiin myös jugendtyylisiä tuoleja ja muuramelaisia pinnatuoleja. Pöytiin suunnitellut taivutetut puu- ja metalliputkijalat yleistyivät 1920-luvun lopulla. Sisustamisessa oli uutta erilaisten kalusteiden yhdisteleminen keskenään sen sijaan, että olisi ollut yhtenäinen kalusteryhmä. (Heikkinen 1989, 24; Niiranen 1981, 180, 188; Standertskjöld 2006, 116.)

10. 1920-luvun ikkunamalleja.

11. 1920-luvun huoneiston ovi.

12. Keittönurkkaus

Kaikista arjen tarpeista nukkuminen vei eniten tilaa, jolloin leposijan asettaminen vaati kekseliäisyyttä ja sopeutumiskykyä. Työläiskotien lisäksi myös muissakin helsinkiläiskodeissa elettiin usein ahtaasti. Päästä- ja sivustavedettävät sängyt sekä pukkisängyt olivat yleisiä, sillä ne säästivät paljon tilaa. Esimerkiksi sivustavedettävää sänkyä käytettiin päivän aikana sohvana, kun sen vuodelaatikko työnnettiin sisään ja vuodevaatteet peitettiin kannella. (Jäppinen 2012, 57-59.)

Kiinteäsisustus oli muotoilultaan yksinkertainen. Suoralinjaisuus oli suunnittelun perustana, mutta kaarevia linjoja saatettiin käyttää tehokeinona. Mahdolliset koristekuviot olivat abstrakteja geometrisia kuvioita tai voimakkaasti tyylitellyjä. Elintason nousu näkyi myös työväenluokan asuntojen keittiönurkkauksissa, sillä 1920-luvulla keittiöihin alettiin vaatia tarkoituksenmukaisuutta ja hygienisyyttä. Tiskipöytä yleistyi 1920-luvulla. Se oli ponttilaudasta rakennettu kaappi, jonka päällä oleva taso oli sinkkipeltiä. Myös astiahyllyt yleistyivät. Ne loivat keittiöön siistimmän vaikutelman, kun astioita ei enää tarvinnut vanhanaikaisesti ripustaa seinille. Asuntojen suosituin kaakeliuunimalli oli suora ja sileä, usein kiiltävän valkoinen malli, jonka yläreuna oli koristeltu tyylitellyllä koristeaiheella. Lisäksi valmistettiin myös matalia ja neliönmuotoisia kaakelitakkoja, jossa oli luukuin suljettavat uunit. (Heikkinen 1989, 24; Jäppinen 2012, 60, 66-68.)

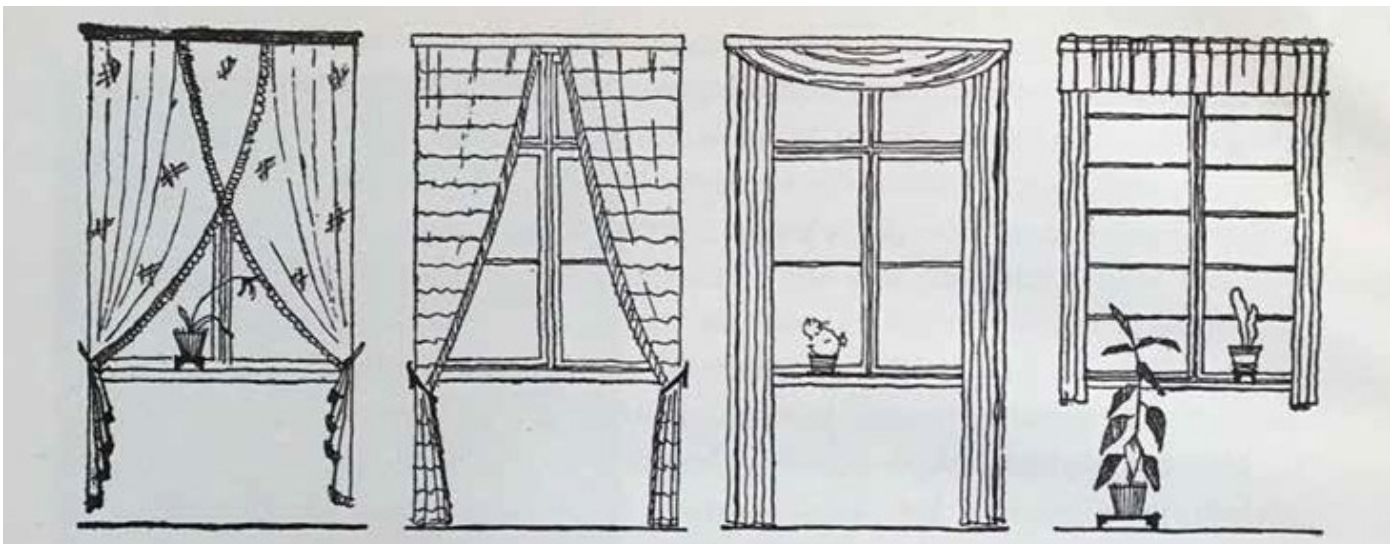
Tekstiilit

Tekstiileissä saattoi olla usein enemmän väriä kuin esimerkiksi seinäpinnoissa ja huonekaluissa. 1920-luvun sisustusoppaassa neuvottiin, että sisustuksen värit oli keskitettävä juuri tekstiileihin. Ikkunoissa käytettiin usein leveitä valkoisia tai kellertäviä läpikuultavia verhoja. Näiden uutimien lisäksi käytettiin toisia verhoja, etu- tai takaverhoja, jotka oli valmistettu vahvemmas- ta ja peittävämmästä kankaasta, jotta esimerkiksi ulkoa ei näkisi sisälle. Etu- tai takaverhojen ja uutimien sävyt oli valittava niin, että ne olivat sopusoinnussa keskenään. Verhot asetettiin aina omaan verhotankoon. Villaa ja samettia ei suositeltu verhokankaiden materiaaliksi, koska ne keräsivät pölyä ja koita. Ryijy oli yleinen kodintekstiili. Sen kuvailmaisuus muuttui käyttötar- koituksen mukaan, esimerkiksi seinäryijyn kuvallisuus oli erilaista

13-14. 1920-luvun suomalaisia tuoleja.

15. Ikkunaverhojen asettelutapoja.

kuin lattiaryijyn. Ryijyissä kuvattiin harvoin urbaaneja aiheita, kuten kaupunkinäkymiä tai ajoneuvoja, mutta kuva-aiheet viittasivat usein talonpoikaiselämään. Huoneissa suositeltiin käyttämään yleensä yhtä suurta mattoa, koska useiden pienien mattojen ajateltiin hajottavan huoneen kokonaisuuden. (Aav, Savolainen & Viljanen 2005, 116; Setälä 1929, 89-90.)

Valaistus ja sähkö

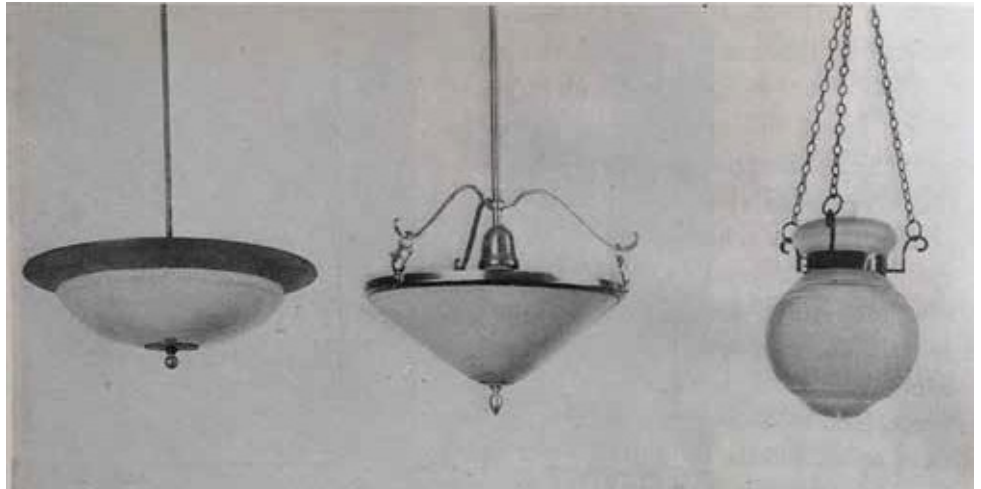
Sähkön käyttö yleistyi 1920-luvulla nopeasti, koska se oli halpaa ja se valaisi asunnon paremmin kuin öljylamppu. Vaikka valaistustekniikka kehittyi nopeasti niin sen käytännöllinen soveltaminen ei kehittynyt yhtä nopeasti, kuten esimerkiksi valon verhoaminen. Huoneissa, joissa ei ollut keskuslämmitystä ja jotka vaativat lämmityksen, suositeltiin käyttämään öljylamppua, joka valaisemisen lisäksi lämmitti. Sitä oli myös helppo siirtää paikasta toiseen. (Heinonen 2007, 192; Lindbohm 1926, 601; Setälä 1929, 47, 50-51.)

Asuinhuoneet tuli valaista tasaisesti joko epäsuoralla tai puolisuoralla valolla. Epäsuorassa valaistuksessa valolähde ei anna suoraa valoa valaistaville esineille, vaan se ohjataan kattoon, joka heijastaa sen. Puolisuorassa valossa hehkulamppu on ympäröity valoa hajoittavalla himmeällä lasikuvulla tai varjostimella. Varjostimien usein käytetyt materiaalit olivat lasi ja kangas, paperisia lampunvarjostimia käytettiin harvoin. (Lindbohm 1926, 601; Setälä 1929, 51.)

Sähkön käytön yleistyttyä, koteihin hankittiin vähitellen kotitalouskoneita helpottamaan ja keventämään kotitaloustöitä. Sähkölampun lisäksi kotitalouden sähköisiin uutuuksiin kuuluivat muun muassa sähköliesi, silitysrauta, kahvinkeitin, vohvelirauta, sähkötuuletin sekä pölynimuri. (Heinonen 2007, 192.)

16.

17. Kotimaisia Oy. Taidon valaisimia.

2. 1930-luku

Vuonna 1929 New Yorkissa alkanut pörssiromahdus vaikutti negatiivisesti Suomen vientimarkkinoihin, jolloin jouduttiin asettamaan tiukat säästötoimet. Tämän seurauksena palkat laskivat ja työttömyys lisääntyi. Rakennusteollisuudessa lama, jota kutsuttiin Suomessa myös pula-ajaksi, alkoi väistymään vasta 1930-luvun puolivälin jälkeen. (Standerskjöld 2008, 13.)

Aikaisempina vuosina rakennusyrityksille myönnettyt rahoitukset lopetettiin melkein kokonaan. Ongelmana oli myös se, että työntekijät muuttivat muille paikkakunnille parempien työtilaisuuksien perässä ja tämän seurauksena osa 1920-luvulla rakennetuista asunnoista jäivät tyhjiin. 1930-luvun alussa Suomessa rakennettiin vain noin 7000 asuntoa. Vaikeassa taloudellisessa tilanteessa olleille arkkitehteille ja rakennusmestareille pohjoismainen yhteistyö oli tärkeä keino selviytyä. (Standerskjöld 2008, 13.)

Suomen taloudellinen tilanne parani 1930-luvun lopulla. Puunjalostus- ja metalliteollisuuden tekniikka kehittyivät ja tuottavuus kasvoi. Lisäksi valtio ryhtyi myös teollisuusyrittäjäksi, jotta se pystyi turvaamaan maan taloudellisen riippumattomuuden. Parantunut taloudellinen kehitys pysähtyi vuonna 1939, kun Neuvostoliitto hyökkäsi Suomeen. (Standerskjöld 2008, 14.)

Asuinalueet ja talotyypit

Edellisiin vuosikymmeniin verrattuna 1930-luvulla alettiin käyttämään uudenlaista rakentamistapaa, jossa luovuttiin perinteisistä kaupunkitiloista, kuten esimerkiksi yhtenäisistä taloriveistä, toreista ja korttelipihoista. Tavoitteena oli luoda avara, vihreä, valoisa sekä hygieeninen kaupunki. Rakennustuotannossa tapahtui myös uusia muutoksia. Kaikki asuintalot haluttiin rakentaa samalla kerralla yhden rakennuttajan toimesta ja rakennuksissa haluttiin käyttää mieluiten tehdasvalmisteisia osia. (Standerskjöld 2008, 16.)

Taloudellisen laman aikana rakennuksista poistettiin kaikki, minkä ajateltiin olevan ylimääräistä. Tilojen suunnittelussa ja materiaalien valinnoissa pyrittiin taloudellisempiin ratkaisuihin. Muutos alkoi vähitellen 1920-luvulla ja päättyi siihen, että esimerkiksi julkisivuissa ei käytetty koristeita. Useampien arkkitehtien mielestä rakennuksien tuli olla käytännöllisempiä ja toimivampia, jotta ne vastaavat tarkoitustaan. Ajateltiin, että kun asuinrakennuksen tilat suunniteltiin toimiviksi niin rakennuksen julkisivu muotoutui itsestään kauniiksi. Tätä suunnitteluperiaatetta kutsuttiin funktionalismiksi. Suomessa funktionalismin teoriat sisäistettiin nopeasti, mutta taloudellinen lama hidasti niiden toteuttamisen käytännössä. Vuosikymmenen lopulla lama helpottui ja funktionalismi muutti tyyliään pehmeämmäksi. (Standerskjöld 2008, 20, 22-23.)

Pula-aikana tärkeänä tavoitteena oli kehittää kotimaista rakennusteollisuutta ja siksi arkkitehdit ryhtyivät suosimaan suomalaisia tuotteita. Asun-

torakentamisen tekniikka kehittyi ja uutena rakennusaineena aloitettiin käyttämään teräsbetonia. Kapearunkoinen lamellitalo ja vapaasti seisova pistetalo olivat suosittuja asuintalomalleja 1930-luvulla. Rakennukset pyrittiin sijoittamaan ilmansuuntien mukaan, jotta asuntoihin saatiin mahdollisimman paljon luonnonvaloa. Lisäksi kerrostalojen runkosyvyys kaventui. (Lehtovuori 1999, 48; Rakennustieto Oy 2006, 54; Standerskjöld 2008, 44.)

Julkisivu

Kerrostalojen julkisivut muuttuivat 1930-luvulla pelkistetyimmiksi ja niiden sileissä rappauspinnoissa alkoivat koristeet vähitellen hävitä. 1920- ja 1930-lukujen vaihteessa oli kuitenkin lyhyt art deco –kausi, joka näkyi erityisesti rakennusten koristelussa. Kerrostalojen julkisivujen uutuutena olivat huoneistokohtaiset parvekkeet, suorakaiteen muotoiset erkkerit sekä kulmaikkunat. (Rakennustieto Oy 2006, 59.)

Vaaleat sileäksi rapatut julkisivut yleistyivät, mutta tummaa julkisivutiiltä käytettiin edelleen asuinrakennusten julkisivujen materiaalina. Rapatussa pinnassa käytettiin usein puhtaan valkoista sävyä, joka oli kalkin- tai liidunvalkoista. Valkoiseen seinään oli helppo yhdistää kirkkaita tehostevärejä, joita käytettiin esimerkiksi parvekkeen kaiteissa ja ulko-ovissa. Julkisivu saatettiin maalata myös vaaleilla vihreän, keltaisen tai harmaan sävyillä. Ulkoseinät koristeltiin kaakeleilla ja klinkkereillä. (Standerskjöld 2008, 34-36.)

Porrashuone

Porrashuonemalli oli 1930-luvulla samanlainen kuin edellisellä vuosikymmenellä. Suorakaiteen muotoisesta eteisestä tultiin kapean porrasvälikön kautta porrashuoneeseen, jossa oli U-portaat ja sen väliin oli rakennettu hissi. Portaen lepotasanne oli kiilanmuotoinen ja sen yhteydessä oli tuuletusparveke, joka oli pihan puolella. Erillisiä palvelusväen portaita ei enää tehty. Suorat kaksivartiset portaat yleistyivät vasta myöhemmin 1930-luvun lopulla. (Rakennustieto Oy 2006, 63; Schulman 2012, 122.)

Hissien rakentaminen kerrostaloihin lisääntyi 1930-luvulla ja ne olivat usein kotimaisen Kone Oy:n valmistamia. Hissin ollessa U-portaikön välissä ei tarvittu erillistä kaidetta vaan käsijohteet kiersivät porrashuoneen seinillä. Jos hissi oli sijoitettu kerrostasanteen toiselle puolelle, kaiteena olivat muu-

19. 1930-luvun puurakenteinen ulko-ovi.

20. 1930-luvun porrashuone.

ratut umpikaiteet tai teräksiset vaakasälekaiteet. Hissikuilut oli valmistettu teräksisestä neliöverkosta ja niissä saattoi olla taivutettuja teräskoristeita. (Schulman 2012, 122, 125.)

Art deco- tyylin ominaisia piirteitä 1930-luvun porrashuoneiden koristelussa olivat voimakkaat kontrastit. Esimerkiksi seinissä käytettiin pastelli- ja kirkkaita sävyjä sekä niihin yhdisteltiin himmeitä ja kiiltäviä pintoja. Lattioiden pinta oli mosaiikkibetonia, joka oli kuvoituja ja moniväristä. Lisäksi porrashuoneiden mahdolliset koristeet tehtiin metallista, rappaamalla tai maalaten, mutta kerrostasanteilla koristelua ei ollut. (Rakennustieto Oy 2006, 63; Schulman 2012, 122.)

Asunto ja sisustus

Asuntojen pohjaratkaisut tuli suunnitella funktionalismin aatteiden mukaisesti järkevästi ja mahdollisimman tehokkaasti. Ajateltiin, että sarjavalmistus tarjoaa kaikille ihmisille edullisia, käytännöllisiä ja kauniita rakennuksia. Suunnittelun lähtökohtina olivat asumistapojen eri toimintoihin vaadittavat ja sosiaalisesta asemasta riippumattomat tarpeet, joita varten kehitettiin vähimmäismitoitettuja tyyppiratkaisuja. Ero keskiluokalle ja työväestölle tarkoitetuissa asunnoissa hävisi funktionalismin suunnitteluideologian sekä yleisen demokratisoitumiskehityksen myötä tulevana vuosikymmeninä. (Heikkinen 1989, 24; Rakennustieto Oy 2006, 66.)

Erot 1920- ja 1930-luvun asuntojen pohjaratkaisujen välillä ovat vähäiset. Suomalaisten toiveasunto oli 1930-luvulla huoneisto, jossa oli olohuone, ruokailuhuone, makuuhuone, lastenhuone, kylpyhuone ja säilytystilat vaatteille. Funktionalistisessa arkkitehtuurissa perheasunnon vähimmäisvaatimukseen kuuluivat keittiö, makuuhuone ja olohuone. Asuntojen suunnittelussa korostettiin perheen ja sen jäsenten yksityisyyttä. Funktionalismissa suunnittelun keskeisiä periaatteita olivat valoisuus, hygieenisuus, tilojen jakaminen sekä avoimet tilat. (Heinonen 2007, 194; Rakennustieto Oy 2006, 66.)

Arkkitehdit joutuivat kohtaamaan uusia haasteita suunnitellessaan pienempiä asuntoja. Asunto tuli mitoittaa mahdollisimman tarkkaan, jotta sinne saatiin mahtumaan kaikki tarpeelliset tilat. Suunnittelussa otettiin käyttöön Taylor-järjestelmä, jota on aikaisemmin käytetty teollisuuden tarpeisiin. Järjestelmällä mitattiin työntekijöiden liikeratoja, jotta voitiin parantaa heidän työtehoa ja asuntosuunnittelussa esimerkiksi keittiö suunniteltiin kotitaloustöitä tekevien liikeratojen mukaan. (Standertskjöld 2008, 38.)

Asunnon jokaisella huoneella oli oma tarkoituksensa ja jokainen neliö tuli hyödyntää. Esimerkiksi keittiöistä tehtiin mahdollisimman pieniä, pienemmissä asunnoissa oli vain keittokomero. Makuuhuoneita pienennettiin myös, jotta lapsille saatiin omat huoneet. Ihanneasuntoon kuului tilava olohuone sekä yhdistetty wc- ja kylpyhuone. Suihkut yleistyivät hiljalleen 1930-luvulla ja ne sijoitettiin

21. 1930-luvun huoneisto.

usein pukeutumishuoneiden yhteyteen. (Heikkinen 1989, 26; Standertskjöld 2008, 38.)

Kerrostalojen huoneistokohtaiset parvekkeet yleistyivät 1930-luvulla. Parvekkeet olivat pieniä ja niiden ominaispiirteenä oli usein puolipyöreät päädyt. Ranskalaiset parvekkeet olivat myös yleisiä. Parvekeoven edessä saattoi olla pelkkä kaide ja sen lisäksi myös kukkalaatikkotasanne. (Rakennustieto Oy 2006, 62.)

Asuntojen sisustuksessakin pyrittiin tarkoituksenmukaisuuteen, toimivuuteen sekä hygieenisyyteen. Sisustuksessa vaaleat sävyt antoivat hygieenisen vaikutelman. Lisäksi kirkkaat värit tulivat muotiin. Sisustuksessa käytettiin myös helposti puhdistettavia materiaaleja, kuten esimerkiksi kiiltävää teträstä, kromia ja kaakeleita. (Heinonen 2007, 194; Standertskjöld 2008, 38.)

Huoneen pinnat

Lähtökohdat olivat 1930-luvun sisustuksessa samat kuin 1920-luvulla, mutta tyyliä pelkistettiin enemmän. Sisustuksessa suosittiin paljaita ja neutraaleja seinäpintoja. Tapetointi oli halvin vaihtoehto kerrostalojen rapattujen seinien viimeistelyyn, mutta muuten sitä pyrittiin välttämään. Huoneen seinäpinnan tuli toimia vain sisustuksen taustana, joten tapettien sävyt olivat murrettuja vaaleita sävyjä. Tapettien kuviointi oli hyvin yksinkertaista, esimerkiksi vapaamuotoisesti tehtyt viiva- ja piste-kuviot pyrkivät imitoimaan rappauspintaa ja niiden päällä saattoi olla himmeästi erottuvia kukkakuviota. Markkinoille tuli myöhemmin pesunkestäviä tapetteja. (Heikkinen 1989, 26; Heikkinen 2009, 261; Niiranen 1981, 88.)

Funktionalismi suosi lattioissa kovaa ja helposti puhdistettavaa klinkkerilaattaa, mutta tavalliset lattiat olivat tasaväristä linoleumia tai kapeaa lakattua lautaa. Kaikki listat olivat puunvärisiä, niitä ei muotoiltu vaan ne olivat suoria ja kapeita. (Heikkinen 1989, 26.)

Ikkunat ja ovet

Ikkunoita ei sijoitettu julkisivun ulkonäön pohjalta, vaan huoneen ikkunan koko, muoto ja sijainti mietittiin huoneen toimivuuden mukaan. 1930-luvulla yleistyi kahteen lasiruutuun jaettu ikkuna, jossa toinen ruutu oli kapeampi tuuletusikkuna. Uutta oli, että suorakaide-erkkereihin liitettiin kulmaikkuna. Ikkunoiden korkeus oli noin puolitoista metriä. Ikkunoiden karmit maalattiin usein valkoisella tai vaaleanharmaan sävyllä, mutta ne saatettiin myös petsata ja lakata tummanruskeiksi. Arvokkaimmissa asunnoissa ikkunakarmit olivat lakattua tammea. Ikkunapenkit valittiin betonista paikan päällä tai käytettiin valmiita kappaleita, joiden pinta oli mosaiikkibetonia. Asunnoissa 1920-luvulla käytettyjen peiliovien tilalle tuli 1930-luvulla sileä ja vähäeleinen laakaovi. (Heikkinen 1989, 26; Rakennustieto Oy 2006, 62.)

22-24. 1930-luvun tapettimalleja.

Huonekalut ja kiinteäsisustus

Funktionalismin aikana suunnitellut kalusteet heijastivat uutta kotikulttuuria ja keskiluokkaista yhteiskuntaa. 1930-luvulla korostettiin niiden edullista hintaa ja sopivuutta myös pieniin asuntoihin. Muotoilun avainsanana oli standardisointi ja huonekalujen suunnittelussa pyrittiin siihen, että ne sopivat sarjatuotantoon. Yhtenäisten kalusteryhmien tilalle suunniteltiin irrallisia kalusteita, jotta jokin pystyi yhdistelemään niistä mieleisen kokonaisuuden. Tunnettuja 1930-luvun suomalaisia huonekalumuotoilijoita olivat muun muassa Alvar Aalto ja Werner West. (Nokela 1991, 298-299; Standertskjöld 2008, 39-40.)

Huonekalujen ominaispiirteitä olivat virtaviivaisuus sekä muunneltavuus. Suomalaisessa huonekalusuunnittelussa käytettiin innovatiivisia ratkaisuja, esimerkiksi huonekalujen runkorakenteissa käytettiin teräsputkea ja taivutettua koivua. Matalat topatut sohvot ja nojatuolit kaarevilla käsinojilla olivat 1930-luvulta lähtien suosittuja. (Heinonen 2007, 194; Niiranen 1981, 180.)

Pienien asuntojen tilanpuutetta helpottivat uudet sisustuskeksinnöt, joista tärkein oli Heteka –sänky, joka tuli markkinoille vuonna 1932. Sen runko oli teräsputkea ja pohja metalliverkkoa. Päiväpeitolla peitettynä ja tyynyillä täydennettynä se muuntautui sohvaksi. (Jäppinen 2012, 78-79.)

Kiinteäsisustus kehittyi 1930-luvulla. Esimerkiksi keittiökaapistot yleistyivät, koska ovelliset kaapit kohensivat keittiöiden siisteyttä ja järjestystä. Hellahuoneen liesi saatettiin piilottaa näkyvistä sermillä tai verholla. Keskuslämmityksen yleistyttyä huonetulisijat jäivät vähitellen pois. Jos kaakeliuunia tarvittiin se oli vähäeleinen valkoinen nurkkauuni tai laatikkomainen kaakelikamiina. (Heikkinen 1989, 26; Jäppinen 2012, 79-80.)

Tekstiilit

Sisustustekstiileissä materiaaleja ja rakenteita käytettiin 1930-luvulla luovasti samalla, kun koristeiden ja kuvien käyttö väheni. Vuosikymmenen alkupuolella käytettiin usein verhoina ja muina käytötekstiileinä kiiltäviä kankaita, joissa oli voimakkaat värit. Tekstiileissä käytetyt pintakuviot tehtiin soveltamalla kankaankudonnan perussidoksia ja yhdistelemällä luovasti erilaisia lankoja. (Aav, Savolainen & Viljanen 2005, 118-120.)

25. 1930-luvun huonekaluja. Arkkitehtien Dag ja Kaj Englundin asunto.

26. 1930-luvun keittiö.

27-28. 1930-luvun huonekaluja.

Loppupäätelmä

Opinnäytetyössäni selvitin tutkivan näkökulman kautta miten klassismin ja funktionalismin tyyliuunnat näkyivät Helsingin 1920-1930- lukujen asuinkerrostalojen huoneistojen sisustuksissa. Suomen taloudellinen tilanne vaikutti paljon 1920 – 1930- lukujen rakentamiseen, suunnitteluun, muotoiluun, estetiikkaan ja asuntojen sisustuksiin. Asunnoista sekä huoneista tehtiin aiempaa pienempiä ja matalampia. Sisustuksissa alettiin kiinnittämään enemmän huomiota hygienisyyteen. Molempina vuosikymmeninä sisustustyylit eivät uudistuneet nopeasti, koska ihmisten yhteiskunnallinen asema vaikutti paljon asuntojen sisustamiseen.

1920-luvun klassismin tyyliuunnauksen aikana asunnoissa panostettiin taloudellisuuteen, käytännöllisyyteen, yksinkertaisuuteen sekä kodikkuuteen. Sisustuksessa korostettiin yksinkertaista tyyliä, jossa sisustuksen kokonaisuus on tasapainossa harmonian ja taiteellisuuden välillä. Sähkön käyttö kotitaloudessa lisääntyi 1920-luvulla. Sitä käytettiin valaistuksessa sekä kotitalouskoneissa, jotka yleistyivät asunnoissa vähitellen helpottamaan ja keventämään kotitaloustöitä. Funktionalismin suunnittelun lähtökohtina 1930-luvulla olivat valoisuus, hygieenisuus, tilojen jakaminen sekä avoimet tilat. Asuinrakennuksissa käytettiin järkiperaista suunnittelua, jossa asumisen eri toimintoihin oli laadittu vaadittavat vähimmäismitat. Jokaisella huoneella oli oma toimintonsa ja huoneen kaikki neliöt hyödynnettiin. Asunnon sisustus oli tarkoituksenmukainen, toimiva ja hygieeninen.

Tutkimus onnistui mielestäni hyvin. Löysin laajasti tietoa 1920- ja 1930- luvun sisustuksista ja millaiset asiat vaikuttivat niihin. Lisäksi löysin myös ajan kirjallisuutta, jota pystyin hyödyntämään opinnäytetyössäni. Mahdollista jatkotutkimusta varten voisin kehittää tutkimusmenetelmäni tutkimalla enemmän kuva-arkistoja.

Tutkiessani tarkemmin 1920- ja 1930-lukuja tutkimukseni antoi itselleni lisää tietoa näiden vuosikymmenien rakennus- ja sisustustyyleistä sekä miten yhteiskunnallinen tilanne vaikutti rakentamiseen ja suunnitteluun. Tehdessäni opinnäytetyötä huomasin, että tarkkaillessani ympäristöä aloin tunnistamaan 1920- ja 1930-luvun rakennusten tuntomerkkejä. Yleisellä tasolla tutkimukseni ei tuonut esiin uutta tietoa, koska sisustusarkkitehtuurin ja arkkitehtuurin historiaa on tutkittu paljon ja niistä löytyy laajasti kirjallisuutta. Keräsin ja kasasin tähän opinnäytetyöhön omasta mielestäni olennaisimmat tiedot yhteen. Tämä opinnäyte antaa käsityksen siitä miten kyseisenä ajanjaksona rakennuksen huoneistot suunniteltiin ja sisustettiin.

Seuraavassa tutkimusaiheessani voin hyödyntää opiskelijavaihtokokemustani Israelissa, esimerkiksi tutustamalla Israelin asumiskulttuuriin ja sisustustyyliin tai miten Israelin monipuolinen kulttuuri näkyy sisustusarkkitehtuurissa.

Lähdeluettelo

- Aav, M., Savolainen, J. & Viljanen, E. 2005. Art deco 1918-1939: modernia eksotiikkaa. Suom. H. Siitonen. Helsinki: Designmuseum.
- Björkman, J. et al. 2012. Porrashuoneet: Helsinkiläisten porrashuoneita 1800-luvulta 1940-luvulle. Helsinki: Helsingin kaupunginmuseum.
- Eskelinen, J. & Korhonen, T. 2007. Suomalainen ikkuna. Jyväskylä: Multikustannus Oy.
- Haapala, P. et al. 2007. Suomalaisen arjen historia: modernin Suomen synty. Porvoo: WSOY.
- Heikkinen, M. 2009. Suomalainen tapettikirja. Helsinki: Museovirasto.
- Heikkinen, M. et al. 1989. Talo kautta aikojen: kiinteän sisustuksen historia. Jyväskylä: Rakentajain Kustannus Oy.
- Jäppinen, J. 2012. Yhdeksän pientä kotia: arjen historiaa Työväenasuntomuseossa. Helsinki: Helsingin kaupunginmuseum.
- Lehtovuori O. 1999. Suomalaisen asuntoarkkitehtuurin tarina. Hämeenlinna: Rakennustieto Oy.
- Lindbohm, R. 1926. Kodin sähkövalaistus. Kotiliesi 21/1926. Teoksessa Kotiliesi.
- Niiranen, T. 1981. Miten ennen asuttiin: vanhat rakennukset ja sisustukset. Helsinki: Otava.
- Nikula, R. 1981. Yhtenäinen kaupunkikuva 1900-1930. Helsinki: Societas Scientiarum Fennica.
- Nokela, L. 1991. Sisustustyylit antiikista nykyaikaan. Helsinki: Otava.
- Rakennustieto Oy 2006. Kerrostalot 1880-2000. Helsinki: Rakennustieto Oy.
- Setälä, S. 1929. Miten sisustan asuntoni. Helsinki: Otava.
- Standertskjöld E. 2006. Arkkitehtuurimme vuosikymmenet 1900-1920. Hämeenlinna: Rakennustieto Oy.
- Standertskjöld E. 2008. Arkkitehtuurimme vuosikymmenet 1930-1950. Hämeenlinna: Rakennustieto Oy.

Kuvalähteet

Kansikuva Rakennustieto Oy 2006, 53.

1. Standertskjöld 2006, 111.
2. Rakennustieto Oy 2006, 58.
3. Rakennustieto Oy 2006, 58.
4. Rakennustieto Oy 2006, 59.
5. Rakennustieto Oy 2006, 59.
6. Kotiliesi 21/1926. Teoksessa Kotiliesi, 598.
7. Heikkinen 2009, 256.
8. Heikkinen 2009, 256.
9. Heikkinen 2009, 256.
10. Nikula 1981, 71.
11. Rakennustieto Oy 2006, 64.
12. Jäppinen 2012, 60.
13. Setälä 1929, 83.
14. Setälä 1929, 83.
15. Setälä 1929, 90.
16. Setälä 1929, 51.
17. Setälä 1929, 50.
18. Rakennustieto Oy 2006, 52.
19. Rakennustieto Oy 2006, 59.
20. Rakennustieto Oy 2006, 64.
21. Oma koti 20/1932. Teoksessa Oma koti, 545.
22. Heikkinen 2009, 260.
23. Heikkinen 2009, 260.
24. Heikkinen 2009, 260.
25. Standertskjöld 2008, 39.
26. Heikkinen 1989, 25.
27. Haapala 2007, 184.
28. Pinterest.